

A tudományok szolgálatában

Az Egyetemi Könyvtár életéről

Az olvasó kiállítja a cédulát, türelmesen vagy türelmetlenül elüldögél a kölcsönző előterében. A kis lift megindul lefelé a kerpapírokra, fiatal lány veszi el és indul a tömött polcok között. Megszólal fent a csengő, a lift ismét visszatér. Az olvasó odalép a polchoz, aláír, a ruhatarban átveszi táskáját és belerakja a könyvet. Elindul a lépcsőn lefelé, és nem is gondol arra, hogy mennyi munka előzi meg ezt az aránylag rövid időt.

Sokan — beszél erről dr. Havasi Zoltán könyvtár-igazgató — nem is sejtik, mekkora feladatot ró ránk a szelekció: az egész világon megjelenő könyvek közül milyen nagy felelősség választani, kiszűrni, azt, ami szükséges. A hazai anyaggal könnyebb a helyzet, hiszen minden olyan könyvet megveszünk, amire az egyetemmel vagy a társadalmi élettel való kapcsolatunk kötelező. Jóval nehezebb a nemzetközi irodalom áttekintése, azon tudományos tendenciák fölismerése, helyes felmérése, hogy képletesen fejezzem ki magam: érzékeny műszereinkkel való földértése, amelynek irányába az egyetemi munka halad, vagy haladni fog. Nem valami öncélú, könyvtárközpontú állománygyarapítás tehát a feladat, hanem a jelen és jövő feladatainak tudományos mérlegelése. Még akkor is, ha az egyetemnek nincs hosszabb távra világosan megfogalmazott tudományos profilja, nekünk fel kell tudni rajzolni, hogy az egyes tudományágakban hogyan jelentkeznek korunk problémái, milyen irányba halad előre a kutatás. Csak zárójelben említeném például, hogy a szegedi matematikai iskola új ágának kibontakozásával, a biológiai munka területén pedig a kutatóközpont létrejöttével az Egyetemi Könyvtár is újabb és újabb feladatok hárulnak.

Jelleg és funkció

Természetesen minket személy szerint nem rettent meg a világ könyvtárművészetének ez a hatalmas áradata, mert rendkívül sok a felszínes kiadvány, és a fajsúlyosabb anyag, amelynek beszerzésére törekednünk kell, viszonylag jobban áttekinthető. Ez a felelősségteljes alapozó munka első mozzanata lényegében annak a tevékenységnek, amelynek végén az olvasó kezébe veszi a könyvet.

Dr. Havasi Zoltán elővesz egy cigarettát, rágyújt, majd így folytatja.

A másik kérdés, ami szintén nem jut az olvasó eszébe, de amit nekünk munkánk során feltétlenül szem előtt kell tartani, hogy milyen az Egyetemi Könyvtár jellege, és mi a társadalmi funkciója.

Elsőrendű feladatunk mint általános tudományos könyvtárnak az egyetem szolgálatára. A hazai tudományos könyvtárak rendszerében az egyetem által meghatározott módon országos jelleggel működünk közre.

Sokan kétségbevonják ma az általános gyűjtőkörű könyvtár létjogosultságát. Ezek a szekeptikusok a tudományos fejlődésnek csak a szakosodási, differenciálódási oldalát látják, és eliskaszják a másik tendenciát, amely jelenleg és a közeljövőben is korunk bonyolultságából következőleg a komplex kutatások szükségessége mellett érvel. A tudományok integrálódását jelzi. Nekünk arra kell törekedni egyetemünkön a központi könyvtár és a tanügyi könyvtárak egységének megteremtésén fáradozva, hogy az általános és különleges feladatainak érvényre juttatásával az általános tudományos könyvtár bázisán a szakmai keretel között a

szakosított könyvtári munka kibontakoztatásának irányában tegyünk lépéseket.

— Ez csupán tudományos jellegű feladat?

— Nem ilyen egyszerű a kérdés. Az oktatókhoz és hallgatókhoz való viszonyunk egyben a helyes világlátás kialakítására irányuló törekvést is magába foglalja. Együttel tudományos és közreműködési feladat is a társadalom- és természettudományok egységének biztosítása. A marxizmus nem ismer elvi különbséget ebben a kérdésben, és nekünk is ilyen értelemben kell fáradoznunk az emberek kimunkálásán a magunk könyvtári eszközeivel.

A fejlődés útjai

A tudományos könyvtár fejlődésének — kedvező körülmények összejárásában — két útja van. Az egyik a kor követelményei által általánosan megszabott könyvtári fejlődés. A könyvtári munkának önmagában való korszerűsítése. A másik a különböző szakterületek, szakintézmények és az egyes tudományok követelményeiből fakadó könyvtári fejlődés, a tudomány termelővé és társadalmi tényezővé válásának korszakában a felmerülő szakproblémák megoldásához igazodó könyvtári fejlődés.

— Hogyan módosítja ez a könyvtári munkát?

— Az egyetemen egyfelől kiválóan képzett könyvtárosokra, másfelől különböző tudományági ismeretekkel rendelkező káderekre van szükség. Ennek a két rétegnek felkészültségéből összefogásból jöhet létre elfogadható egyetemi könyvtári szintű munka.

Kiteljesültebb könyvtári hivatás

Jelenleg a szakreferenci rendszer kiépítésén fáradozunk, s ez nem csupán egyszerű munkaszervezési, korszerűsítési munkafeladat. Ez a vállalkozás a tudományos könyvtári munka jellegét érinti, felfogásbeli különbözőségeket hoz felszínre, felkészültebb fegyvertársakká teszi a fel, egyesek részéről bizonyos ellenállást, ellenérzést vált ki, mégis a könyvtári munkatársi együttességet erősíti, a tudományok területén a matematikai, kémiai, fizikai, biológiai és társadalomtudományi képességekkel rendelkezők számának gyarapodása, a több éve zajló előkészületek eszmecserejében mutatkozó erőviszonyok alakulása, a kísérletek iránt más tudományos könyvtárak és vezető könyvtári fórumokon megnyilvánuló figyelem azal kecséget, hogy az egyedül helyes felfogás jut érvényre, hogy a gyakorlati megvalósítás egy kiteljesedtebb könyvtári hivatás eredményezhet, hogy eloszthatja a könyvtári munkában is mutatkozó bizonyosfajta elidegenedést, új értelmet ad, felszámolja az izoláltság helyenként még mutatkozó jeleit, könyvtárunk az egyetem életébe szervezettebben beépül és intenzívebben kapcsolódik be az ország tudományos vérkeringésébe.

Ideálisnak tartjuk a reneszansz nagyjainak sokoldalúságát, ezért mi sem zárkózunk el a könyvtár falai közé, de ott vagyunk a város közéletében is, szakmai tanácsokat adunk a hozzánk fordulókra. Egy olyan helyes objektív folyamatnak vagyunk szemtanúi, amelynek során egyre több állami és gazdasági vezető jön rá, hogy ma már nem lehet vezetni tájékozódás, a szakmai információk megbecsülése nélkül, és bátran támaszkodnak a könyvtár munkájára. A társadalmi gyakorlatokhoz való kapcsolódásunkat a minisztérium is támogatja, helyesíti ezt a korszerű funkciómódosulást, ösztönzi a tájékoztatási gócpont létrehozására irányuló törekvéseinket.

— A hagyományos könyvtár tehát alapos változásokon esett keresztül?

Kapcsolódni a tudatformálás nagy munkájához

Igen. Ahogy az egyetemi munka sem az egyetem falai közt zajlik csupán, hanem kisugárzik a város, környék, a táj kulturális arculatának formálódására, a könyvtár is szövegeti azokat a szálakat, amelyekkel a társadalmi gyakorlatokhoz, a tudatformálás nagy munkájához kapcsolódik.

Még néhány szó, kézfogas. A folyosóra most lép ki egy fiatal pár a kölcsönzőből. Összehajolva megegyezően rendezik táskájukban a könyveket. Együtt indulunk lefelé a lépcsőn.

V. M.

Kerekasztal

Magasabb műveltség

és az eltávolodás

SZÜLEINKET SZERETNI, tisztelni kötelességünk. Belső kényszer parancsolja, hogy így legyen. Ennek ellenére már eddig is gyanítottam, és egy vita — amit el fogok mondani — megvilágította előttem, hogy vannak akik — bár nem ismerik el — nem így érznek. A teljes szívvel kedvéért el kell mondanom a történet előzményeit is.

Hatvanegy augusztusának egyik verőfényes délutánján örömmel újságolta falusi ismerősöm — Kati, hogy felvették az egyetemre. Örömet nem csökkentette, hogy kollégiumi ellátást nem kapott. — Az a lényeg, hogy felvették — mondogatta. Akkor megkérdeztem, hogy szülei vállalkoznak a költségeket — albrételet, menza, stb. Jól emlékszem a válaszára:

— Tudod, olyan aranyosak. Édesanyám sírt örömben. — Kislanom, hát ez természetes, hisz érted élünk. Eddig is mindent megtettünk, hogy boldog légy. Tanulj csak, legyél több, mint mi vagyunk... Előteremtjük, csak tanulj...

Néhány napja találkoztam Kati édesanyjával... Szomorú volt. Szinte csak magának mondta: "... azért, mert én egyszerű asszony vagyok, nincs joga még a lányomnak sem lenni engem, mégha egyetemista is... mert meg mertem kérdezni, mit jelent az, hogy anatómia?! ... és azt felelte rá, hogy — hiába is mondom, hisz úgyse érti édesanyám..." milyen főnyes, nagyképu, durva mondat.

MAGYARÁZATOT KÉRTEM Katitól. — miért bántotta meg ilyen mélyen édesanyját? A válasz kirobbantotta közöttünk a vitát.

— Tudod, hogy szüleim egyszerű emberek — kezdte. Nagyon messze van tőlük az egyetem. Én megpróbáltam ki-törni ebből az egyszerűségből. Nincs türelmem magyarázni. Idegesít. Ha hazamegyek másnap már nincs témánk, nem tudunk miről beszélgetni... Régi históriák... közös ismerősök... ezzel ez történt... az azt csinálta. Unom már, érte! Unom. Nem tud lekötöni.

— Hisz te már nem szereted szüleidet!

— Nem igaz, szeretem, tisztetem őket. De már két külön világ vagyunk.

— Mitől lettél te „másvilági”? Üres szólam. Mert szüleid egyszerű emberek?! Mi az, hogy egyszerűek? Hiányosabb a műveltségük? Esetleg nem tudják, ki az a Goya, vagy mit jelent az „anatómia”? Te csak ezekkel méred az emberek értékét?

— Nem. Valóban ez csak egy szempont. De súlyos. Ismered Editéket. Meny-nyire mások ők. Diplomás szülők, szép lakás, könyvek, társaság... Mindig kedvesek hozzám, ennek ellenére feszélyezve érzem magam társaságukban. Pedig már szüleit is meghívták.

— És éltél a meghívással?

— Még nem. — Látod, sajnos ez a lényeg. A kisebb-ségi, alacsonyabbrendűségi érzés. — Szó sincs róla. Mitől lenne az, hisz nem is adtak rá okot.

— Mitől? Közlebről megismertél egy más életformát. Elkápráztatott, rabja lettél. Megvalósítani egyelőre nem tudod, de sajátodat, a régít sokkal rosszabbnak, primitívebbnek tartod.

— Na és! Az vesse rám az első követ, aki nem szeretne több lenni, mint ami.

— Ez rendben van. De ne másokon, főleg ne a szüleiden törtesd keresztül. Tudod mit eredményez ez? — a szülők megtagadását.

Eletképes az ISZM új formája

Dr. Erdős Sándor nyilatkozata

A SZOTE KISZ Bizottságának múlt félévi munkájáról, valamint a következő félév előtt álló feladatokról és célkitűzésekről beszélgettünk dr. Erdős Sándorral, a SZOTE KISZ vb-titkárával.

Az egyetemi KISZ-munka keretét az 1965—66. évre kidolgozott ISZM alkotja. Az elmúlt félév munkájának lényegét tehát a módosított „Ifjúság a Szocializmusért Mozgalom” beindítása és irányítása képezte.

A jelenlétezők nagy száma azt bizonyítja, hogy életképes mozgalmi formát indítottunk be, mely biztosítja a tömegek foglalkoztatottságát.

Kétségtelen, hogy ennek a mozgalmi formának is vannak hibái, ennek ellenére azonban a hallgatók előre lépésnek tekintik — mint

ezt a tagösszeírás tapasztalatai is bizonyítják — véleményük szerint többet ad, mint az előző.

Új mozgalmi formákat tárgyalta az Egyetemi Tanács és az Egyetemi Párt VB. is, és mindkét fórumon helyeslésre és támogatásra talált.

Kulturális tevékenységünket is az ISZM határozza meg. Ennek programjának megfelelően különböző vitakörök hozunk létre. Különösen nagy sikert aratott a „Zenekaratók Köre”, és a Kiszely professzor által vezetett „Etikai-Eszetikai Kör” előadásai, mely többek között az orvosi hivatást, az orvos társadalmi szerepét, tevékenységét hivatott megvilátni.

Tovább erősítjük kapcsolatunkat a Marxista Tan-

széki Csoporttal, melynek irányításával létrehozzuk a „Marxizmus és a szakfegyverek kapcsolata” vitakört.

A vitakörök szervezésével kapcsolatban meg kell említeni, hogy ezen körök propagandája még mindig nem megfelelő. A jövőben ezért erre nagyobb súlyt kell fektetni.

Kulturális életünk területén kiemeltem kultúrscsoportunk munkáját, mely nagyszerű lengyelországi vendégzereplésével elismerést szerzett egyetemünknek.

Hallgatóink és dolgozóink kulturális szórakozási igényének kielégítése érdekében komoly erőfeszítéseket teszünk az Egyetemi KISZ Klub létrehozására.

Tudományos Diákköreinkben a kimagasló képességgel és ambícióval rendelkező hallgatóink részére igyekszünk biztosítani az önálló, alkotó munkát. Ezért egységes metodikai tanfolyamot szervezünk. Célunk olyan publikációs lehetőséget teremteni, amely lehetővé teszi hallgatóink nyilvános szereplését.

Mozgalmi munkánk fő feladata az 1966—67-es tanév ISZM-nek kidolgozása. E feladat megoldására bizottságot hozunk létre, mely széleskörű közvélemény-kutatás alapján előterjeszti javaslatát a következő tanév ISZM követelményeire.

A tavasszal KISZ Bizottságunk vasárnaponként új társadalmi munkaakciókat szervez, mely munkák során szerzett összeget a vietnámi nép megsegítésére létrehozott szolidaritási alapra ajánljuk fel. Bizunk abban, hogy hallgatóink internacionális kötelességüknek eleget téve lelkesen, aktívan részt vesznek ezekben a munkaakciókban.

Sajnos még mindig kevés a szakmai jellegű társadalmi munka. Reméljük, hogy az Egészségügyi Szervezési Tanácsokkal felvett új kapcsolat több lehetőséget fog nyújtani. Új kezdeményezés KISZ-Bizottságunk részéről, hogy a vidéken szigorú VI. éves hallgatóinkat megbíztuk a helyi kórházak KISZ-szervezeteinek segítségével. Tapasztalatokról még nem tudunk beszámolni, hiszen ez a próbálkozás még új keletű, azonban bizunk abban, hogy a jövőben megfelelően előkészített szervező munka eredményes lesz.

Az előző évek gyakorlatának megfelelően a téli falusi KISZ-munkára február-hónapban tapasztalt, arra rátermett hallgatóinkat küldjük ki.

Óriási jelentőséggel bír fiatal oktatóink lakásproblémájának megoldására a múlt évben a JATE KISZ Bizottságával közösen szervezett lakásépítési akció. Ezt igyekszünk tovább fejleszteni.

Szeretném az alkalmat megragadni, hogy ezúton is köszönetet mondjak a KISZ-Bizottság nevében dr. Kékes Szabó András elvtársnak, és az Intéző Bizottság valamennyi tagjának aktív-lelkes szervező munkájáért.

Fő törekvésünk, hogy az eddig meglévő külföldi kapcsolatunk megtartása mellett újabb külföldi társ egyetemekkel építsük ki kapcsolatunkat. Ennek keretében Bulgáriában, Csehszlovákiában, Lengyelországban, s az NDK-ban szervezünk nyári gyakorlatokat, csereakció formájában.

Az előtűnt álló feladatok megvalósítása, az ISZM sikeres végrehajtása, minden hallgatónk egyformán legyen kötelessége, s aktív, lelkes munkájukkal támogassák ezek teljesítését.

MESZÁROS REZSO

Lombay Béla